

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*

Fatma ÜNAL¹, Harun ER²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Ankara, Bartın, Düzce, Kastamonu, Kırşehir, Sinop, Zonguldak illeri BİLSEM okullarında öğrenim gören 191 özel yetenekli öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. İçerik analizinin kullanıldığı araştırmada BİLSEM'deki sosyal bilgiler derslerinde daha çok slayt, film izlendiği, üç boyutlu materyal yapıldığı, anlatım ve soru-cevap yöntemi ile karton vb. malzemelerin kullanıldığı, performansa dayalı değerlendirme yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Özel yetenekli öğrenciler, sosyal bilgiler, öğrenme-öğretme süreci, BİLSEM

Assessment of the Opinions of Gifted Students about Social Studies Courses

ABSTRACT

This study aims to assess the opinions of gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) about social studies courses. The sample group of the research was 191 gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) at Ankara, Bartın, Düzce, Kastamonu, Kırşehir, Sinop, Zonguldak and Düzce provinces. Content analysis was used in the study. The results of the study revealed that slides were used, movies were watched, 3D materials were prepared, lecturing and question-answer methods were used, paperboards and similar materials were used, performance-based assessments were made in social studies classes at BİLSEM.

Keywords: Talented students, social studies, learning-teaching process, BİLSEM (Science and Arts Center)

GİRİŞ

Günümüzde ülkeler kalkınmanın, gelişmişliğin bir göstergesi aynı zamanda üstünlüğün bir kanıtı olarak özel ya da üstün yetenekli olarak tanımlanan bireylerin eğitime önem vermeye başlamışlardır. Ülkemiz de dâhil birçok ülkenin kalkınma hedefleri ve stratejik planlarında özel ya da üstün yetenekli bireylerin kendi ilgi alanlarını, yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeye yönelik fırsatları artırmak, hem ülkelerine hem dünyaya yararlı birer etkin vatandaş olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

---

* Bu araştırmanın bir bölümü III. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda (28-30 Nisan 2014, Ankara/Türkiye) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, e-posta: drfatmaunal@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, e-posta: erharun06@gmail.com

Toplumların yaklaşık % 2'sini oluşturan özel yetenekli bireylerin eğitilmesi, üretken hâle getirilmesi ve potansiyellerini toplumsal gelişme için kullanmaları toplumun refahı, geleceği ve dünya ülkeleri içindeki yerlerini belirleme açısından önemlidir. Özel yetenekli bireyler liderlik özellikleri, motivasyonları, kararlılıkları, hızlı düşünme ve yaratıcı problem çözme yetenekleri ile toplumlara yön veren, gelişme ve değişmeyi hızlandıran bireylerdir (ÖYBSUP, 2013). Bu bireyler toplumsal gelişmenin yanında, ülkelerin kalkınması, bilimsel ve teknolojik gelişmelerde de anahtar role sahiptirler.

Özel yetenekli öğrenciler için ülkemizde şu an uygulanmakta olan en kapsamlı eğitim modeli BİLSEM'dir. Türkiye'de ilk Bilim ve Sanat Merkezi 1995 tarihinde Ankara'da açılmış olan Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi'dir. Türkiye'de hâlen 60 ilde 66 BİLSEM'de özel yetenekli öğrencilere eğitim verilmektedir (ÖYBSUP, 2013).

1995 yılından bu yana uygulanan Bilim ve Sanat Merkezi modelinde yaşanan sorunların başında, öğrencilerin tanınması, nitelikli öğretmen eksikliği, eğitim programının olmayışı, devamsızlık, okul imkânlarının yetersizliği gelmektedir (BSMİDR, 2010; Ataman, 2012; Hırça, 2012; Levent, 2012; Şahin, 2012; Talas, Talas ve Sönmez, 2013; Bakioğlu ve Levent, 2013; ÖYBSUP, 2013; Sak, 2013).

2014 yılında "Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Çerçeve Eğitim Programı Taslağı" ile BİLSEM'de uygulanacak rehber niteliğinde bir çerçeve program hazırlanmış ve programın genel amaçları ile yeterlilik alanları belirlenmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik bir programın olmayışı sorunu böylelikle çözülmüş görünmekle beraber bu programın özellikle öğrenme-öğretme ve değerlendirme sürecinde liderlik görevini üstlenen öğretmenlerin eğitimi sorunu devam etmektedir. Nitekim 2014 yılında hazırlanan ve uygulanmaya başlanan programın sadece yeterlilik alanlarının belirlendiği bir çerçeve olduğu dikkate alındığında, asıl derslerde uygulanacak BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı)'nın hazırlanması öğretmene bırakılmıştır. BEP'da derste öğrenciye kazandırılacak amaç ve kazanımların belirlenmesinden, öğrencinin seviyesine uygun etkinliklerin tasarlanmasına, araç-gereçlerin kullanılmasına, ölçme-değerlendirmenin yapılmasına kadar tüm program geliştirme öğelerine dikkat edilmesi gerekmektedir. BEP hazırlamaya yönelik BİLSEM öğretmenlerin yetiştirilmesi de bu açıdan ayrıca önem arz etmektedir. Bu hâliye BİLSEM'de derse giren öğretmenler elbette çerçeve programı dikkate almakta, ancak hazırladıkları BEP tamamen kendi yeterlilikleri ve inisiyatifleri ile sınırlı kalmaktadır.

Alanyazın taramasında özel/üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi, psikolojik durumlarının incelenmesi, matematik ve fen programına yönelik ihtiyaç analizleri, bilgisayar ve çevreye yönelik tutumları, yabancı dil öğretimi, gelişim özellikleri, çeşitli öğretim modelleriyle eğitimi, tarihi süreçte eğitimi, eğitim gördüğü kurumların değerlendirilmesi (Özenç ve Özenç, 2012), fen öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimi (Gökdere ve Çepni, 2003; 2004), sosyal

bilgiler dersine ilişkin metoforik algıları (Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013), demokrasi algıları (Er ve Ünal, 2014) konularında araştırmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmaların ders alanı olarak özellikle matematik ve fende yoğunlaştığı, özel yetenekli öğrencilerin matematik ve fen bilimleri yönünün geliştirilmeye çalışılmasına yönelik bir gayret görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin amaçlarına, öğrenme-öğretme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç ve gereçlere ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri nelerdir?
- 6) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin gelişimlerine ve geleceklere katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 7) BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin işlenişine yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu bağlamda nitel araştırma kapsamında durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması, bir durumu meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir duruma ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir durumu değerlendirmek amacıyla kullanılabilir (Gall, Gall ve Brog, 2007; akt. Kaleli Yılmaz, 2014). Araştırmada öğrencilerin görüşlerine göre BİLSEM'de uygulanan sosyal bilgiler dersinin uygulanma durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Evren Örneklem

Türkiye'de 2013-2014 eğitim öğretim yılında özel yetenekli öğrencilere eğitim verilen 60 ildeki 66 BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi) araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, seçkisiz olmayan örnekleme

yöntemlerinden uygun örnekleme yapılarak belirlenmiştir. Uygun örnekleme (convenience sampling) yönteminin seçilmesinin temel sebebi, zaman ve ekonomik olarak araştırmacıya avantaj sağlamasının yanında örnekleme ulaşılabilirlik konusunda sağladığı kolaylıktır (Fraenkel and Wallen, 2006). Uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen yedi ildeki 191 özel yetenekli BİLSEM öğrencisinin illere göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

İl	f	%
Ankara	40	20,9
Bartın	39	20,4
Düzce	19	9,9
Kastamonu	20	10,5
Kırşehir	35	18,3
Sinop	17	8,9
Zonguldak	21	11
Toplam	191	100

Tablo 1’in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan 191 özel yetenekli öğrenciden 40 (%20,9)’ı Ankara, 39 (%20,4)’u Bartın, 19 (%9,9)’u Düzce, 20 (%10,5)’si Kastamonu, 35 (%18,3)’i Kırşehir, 17 (%8,9)’si Sinop ve 21 (%11)’i Zonguldak illerindeki BİLSEM okullarında öğrenim görmektedirler.

Araştırmaya katılan BİLSEM öğrencilerinin cinsiyete, sınıfa, yaşanılan yere, anne ve baba eğitim düzeyine göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet, Sınıf, Yaşanılan Yer, Anne ve Baba Eğitim Düzeyine Göre BİLSEM Öğrencilerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kişisel Bilgiler	f	%	Toplam
Cinsiyet	Kız	97	50,8
	Erkek	94	49,2
Sınıf	5	109	57,1
	6	60	31,4
	7	14	7,3
	8	8	4,2
	Köy	8	4,2
Yaşanılan yer	Kasaba	1	,5
	Şehir	182	95,3
	Merkezi		
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim	38	19,9
	Lise	45	23,6
	Üniversite	108	56,5
Baba Eğitim Düzeyi	İlköğretim	22	11,5
	Lise	47	24,6
	Üniversite	122	63,9

Tablo 2'nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan 191 özel yetenekli öğrenciden 97 (%50,8)'si kız, 94 (%49,2)'ü erkektir. Bu öğrencilerden 109 (%57,1)'u 5. sınıfta, 60 (%31,4)'i 6. sınıfta, 14 (%7,3)'ü 7. sınıfta ve 8 (%4,2)'i 8. sınıfta öğrenim görmekte; 8 (%4,2)'i köyde, 1 (%0,5)'i kasabada, 182 (%95,3)'si şehir merkezinde yaşamaktadır. BİLSEM öğrencilerinin annelerinden 38 (%19,9)'i ilköğretim, 45 (%23,6)'i lise, 108 (%56,5)'i üniversite; babalarından 22 (%11,5)'si ilköğretim, 47 (%24,6)'si lise, 122 (%63,9)'si üniversite mezunudur.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırma da nitel araştırma modeline uygun olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğrenme-Öğretme Süreci Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. İki bölümden oluşan formun birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümünde sosyal bilgiler dersinin amacı ve öğrenme öğretme sürecine ilişkin on açık uçlu soruya yer verilmiştir. Formun geliştirilmesinde BİLSEM’de görev yapan beş sosyal bilgiler öğretmeninin, konuyla ilgili araştırma yapan iki akademisyenin uzman olarak görüşü alınmış ve soruların anlaşılabilirliğine yönelik olarak taslak form Bartın BİLSEM’de öğrenim gören, ancak örnekleme yer almayan on öğrenciye uygulanmıştır. Alınan geribildirimler sonrasında taslak forma son şekli verilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından BİLSEM’de görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin de yardımıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde toplanan verilerin önce kavramlaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Öğrenci görüşlerine göre durum çalışması yapılmakla birlikte veri toplama aracındaki açık uçlu sorulara verilen cevapları mantıklı bir şekilde organize edebilmek ve bu yolla kavramlar ve ilişkileri ortaya koyabilmek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracından elde edilen bilgiler önce araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Verilerin kodlanmasında kelime ve kelime grubu esas alınmıştır. Kodlama işleminin ardından araştırmacılar tarafından sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıkları, etkinlikler, yöntem ve teknikler, araç ve gereçler, ölçme ve değerlendirme, gelişime ve geleceğe katkı, derse yönelik öneriler başlıklarında temalar oluşturulmuştur. Bu temaların oluşturulmasında aynı zamanda normal ilköğretim okullarında uygulanan sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan öğrenme ve öğretme süreci ile ilgili açıklamalar, aşamalar ve öneriler dikkate alınmıştır. Son aşamada ise veriler kodlara ve temalara göre yeniden organize edilmiş, frekans tabloları oluşturulmuş ve bulgulara yorumlanmıştır. Bulgulara yönelik öğrenci görüşlerine de yer verilmiştir. İçerik analizinin güvenilirliğine yönelik araştırmacılar kodlamayı önce ayrı ayrı yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak temalar birlikte oluşturulmuştur.

Araştırmanın güvenilirliği için kodlayanlar arasında en az %70'lik bir görüş birliği gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu çalışmada araştırmacılar arasında %95'lik bir görüş birliğine ulaşılmıştır.

BULGULAR

BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular araştırma soruları doğrultusunda "sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıkları, sosyal bilgiler dersi etkinlikleri, sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler, sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç ve gereçler, sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirme, gelişime ve geleceğe katkısı, ders işlenişine yönelik öneriler" başlıkları altında oluşturulan temalara göre verilmiştir.

1. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları ve Kazandırdıklarına İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıklarına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları ve Kazandırdıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları ve Kazandırdıkları	Kurşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Tarihi öğrenme	10	29	35	18	12	19	12	135
2. Coğrafyayı öğrenme	2	10	37	14	12	16	10	101
3. Vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarını öğrenme	8	6	11	3	3	10	8	46
4. Kültürümüzü ve değerlerimizi öğrenme	1	2	17	12	9	3	5	49
5. Gerçek hayata, geleceğe hazırlanma	9	6	3	1	3		6	28
6. Kendimizi tanıma, iyi iletişim kurma	7	10	4					21
7. Çevremizi ve doğayı tanıma	4	16		1	3		6	30
8. Sadece gerekli ve ilginç bilgileri öğrenme	21	11	2			1		35
9. Yazma becerilerini geliştirme	15							15

Tablo 3'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıkları temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; en fazla tarihi öğrenme (135) olduğu, bunu sırasıyla coğrafyayı öğrenme (101), kültürümüzü ve değerlerimizi öğrenme (49), vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarını öğrenme (46), sadece gerekli ve ilginç bilgileri öğrenme (35), çevremizi ve doğayı tanıma (30), gerçek hayata, geleceğe hazırlanma (28) ve kendimizi tanıma, iyi iletişim kurmanın (21) izlediği görülmektedir. Bartın, Kastamonu, Sinop, Zonguldak, Düzce illerindeki BİLSEM öğrencilerinin daha çok tarihi öğrenmeyi; Ankara ve Sinop illerinde coğrafyayı öğrenmeyi; Kırşehir ilinde ise sadece gerekli ve ilginç bilgileri öğrenmeyi sosyal bilgiler dersinin amacı ve kazandırdıkları olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu bulgular BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin temel amacı olarak tarih ve coğrafya konularını öğrenmek olduğunu düşündükleri, bunun yanında dersin içeriğinin gereksiz ayrıntılardan arındırılmış olmasını bekledikleri şeklinde yorumlanabilir. Aynı zamanda BİLSEM'de görevli sosyal bilgiler dersine giren öğretmenlerinin branşlarının yapılan görüşme sonucunda tarih ve coğrafya (Kırşehir'deki öğretmenlerin branşının sosyal bilgiler) olduğu öğrenilmiştir. Bu nedenle derse giren öğretmenlerin branşının BİLSEM'deki sosyal bilgiler öğretim içeriğinin ve etkinliklerinin belirlenmesinde doğrudan etkili olduğu söylenebilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıkları temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Burada farklı şeyler de öğreniyoruz. Bizi gerçek hayata hazırlama amacı var.” (Ö22)
- “Çevremizi ve doğayı tanıyıp, korumak. Tarihimizi öğrenmek. Tarihi eserlerimizi ve doğal güzelliklerimizi korumak. Hak ve sorumluluklarımızı bilip korumak.” (Ö45)
- “Sorumluluk, ahlak, adalet, sevgi, saygı, dürüstlük vb. öğreniyoruz.” (Ö56)
- “Kültürümüzü ve zaten sosyal bilgiler dersinin amacının da bu olduğunu düşünüyorum.” (Ö73)
- “Sosyal yaşamı, gerçek hayatı destekleyici ve bilinçli gençler yetiştirmek. Grupla uyumlu çalışabilme yeteneği ve bilinç kazanıyoruz.” (Ö138)
- “Günlük hayatta karşılaştığımız sorunların çözümüne yardımcı olmak, tarih ve kültürümüzü öğrenmek, insan ve doğa ilişkilerini ortaya koymak, bu ilişkilerin insan üzerindeki etkisini ortaya koymak.” (Ö159)

2. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinliklere ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersi Etkinlikleri	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f
1. Üç Boyutlu Materyal yapma	3	32	17	4	3	13	8	80
2. Yazı yazma	25	5	8					38
3. Oyun (Kart, tombala, çark vb.)	35	3		4				44
4. Slayt, film izleme	7	3	25	5	12	16	13	81
5. Bulmaca		6		12				18
6. Tarih şeridi yapma		7						7
7. Kabartma harita yapma		4						4
8. Sunu hazırlama		7					8	15
9. Kazı yapma			17					17
10. Harita ve şekil çizme			7	4	10		6	27
11. Proje çalışmaları				9		1		10
12. Gezi						14		14

Tablo 4'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinlikler temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; en fazla slayt, fil izleme (81) ile üç boyutlu materyal yapma (80) olduğu, bunu sırasıyla oyun (44), yazı yazma (38), harita ve şekil çizme (27), bulmaca (18), kazı yapma (17), sunu hazırlama (15), gezi (14), proje çalışmaları (10), tarih şeridi hazırlama (7) ve kabartma harita yapmanın (4) izlediği görülmektedir. Kırşehir ilindeki BİLSEM öğrencilerinin daha çok oyun; Bartın ilinde üç boyutlu materyal yapma; Ankara, Sinop, Zonguldak, Düzce illerinde slayt, fil izleme; Kastamonu ilinde ise bulmaca etkinliğini yaptıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında BİLSEM sosyal bilgiler dersinde projeye yönelik etkinliklerinin azlığı (10), yazı yazmaya dayalı etkinliklerin (38) fazlalığı dikkat çekicidir. Bu bulgulardan yola çıkılarak, BİLSEM sosyal bilgiler dersinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin özellikle yaratıcılık, problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek etkinliklerin yeterince yapılmadığı da iddia edilebilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinlikler temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Yazı yazıyoruz. Oyun oynuyoruz. Ders dinliyoruz. İlginç bilgiler öğreniyoruz. İlginç bilgiler öğrenmeyi ve oyun oynamayı seviyorum.” (Ö7)

- “Öğrenmek oyunla eğlenceli bir şekilde olabiliyormuş. Ayrıca yazı yazmayı sevmesem de en çok yazının sosyal bilgiler dersinde yazıldığını öğrendim.” (Ö46)
- “Bulmaca İstasyonu adlı eğitici birkaç tane bulmaca hazırladık. En sevdiğim bu etkinlik oldu.” (Ö79)
- “Yeryüzü şekilleri ile ilgili kabartma harita yaptık. Mehmet Akif Ersoy’un hayatı ile ilgili sunu hazırladık.” (Ö122)

3. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Anlatım	30	33	38	17	17	19	19	173
2. Soru-cevap	14	32	35	16	17	16	18	148
3. Yazı yazma	29	2	10					41
4. Proje geliştirme	5	4		9		1		19
5. Resim çizme	3							3
6. Tartışma	1	3			6		1	11
7. Beyin fırtınası	3	9	5					17
8. Drama, canlandırma		2	1					3
9. Araştırma (İnternette vb. araştırma)			6	5			6	17
10. Gezi						14		14

Tablo 5’in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; en fazla anlatım (173) ile soru-cevap (148) olduğu, bunu sırasıyla yazı yazma (41), proje geliştirme (19), beyin fırtınası (17), araştırma (17), gezi (14), tartışma (11), resim çizme (3) ve drama, canlandırmanın (3) izlediği görülmektedir. Araştırma kapsamında illerin tamamında anlatım ve soru-cevap sosyal bilgiler dersinde en çok kullanılan yöntem ve teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu BİLSEM sosyal bilgiler dersinin öğrenme-öğretme sürecinin geleneksel bir yaklaşımla anlatım ve soru-cevap yöntemiyle yürütüldüğü farklı yöntem ve tekniklerle sürecin zenginleştirilmediğini göstermektedir. BİLSEM’de görev yapan sosyal bilgiler

öğretmenlerinin farklı yöntem ve teknikleri uygulama konusunda eksiklikleri/yetersizlikleri olması da bu sonucun bir gereği olabilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Anlatım, yazı yazma, materyal hazırlama, etkinlik, proje geliştirme, proje tabanlı eğitim vb.” (Ö6)
- “Anlatım, soru-cevap, resim çizme, beyin fırtınası, canlandırma.” (Ö67)
- “Proje yapıyoruz. En hoşuma giden ise “Saklı Bölgeler Projesi”dir.” (Ö122)

4. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Araç ve Gereçlere İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç ve gereçlere ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Araç ve Gereçlere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Araç ve Gereçler	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Kâğıt, karton, renkli kalemler vb.	27	35	32		8	13	16	134
2. Oyun kartları, yumurtaları vb.	31			3				34
3. Harita ve küre	5	7	35	18	12	13	19	109
4. Akıllı tahta	1	3	17	4		16		41
5. Kaynak kitaplar (Ansiklopedi vb.)		1				2		3
6. Bilgisayar	12	16	10	16				54

Tablo 6’nın incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç ve gereçler temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; en fazla kâğıt, karton, renkli kalemler vb. (134) ile harita ve küre (109) olduğu, bunu sırasıyla bilgisayar (54), akıllı tahta (41), oyun kartları, yumurtaları vb. (34) ve kaynak kitapların (3) izlediği görülmektedir. Kırşehir ilinde oyun kartları, yumurtaları; Bartın ilinde kâğıt, karton, renkli kalemler vb.; Ankara, Kastamonu, Sinop ve Düzce illerinde harita ve küre; Zonguldak ilinde ise akıllı tahtanın daha çok kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulguda, BİLSEM’deki mevcut araç ve gereç ile sosyal bilgiler dersine giren öğretmenin araç ve gereç kullanma tutumunun belirleyici olduğu söylenebilir. Özellikle Kırşehir ilindeki BİLSEM öğrencilerinin tamamının oyun kartları ve

yumurtalarına hem etkinlik hem araç ve gereç ile ilgili görüşlerinde yer vermesi, öğretmenin öğrenme-öğretme sürecindeki tutum ve eğilimini kanıtlar niteliktedir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç ve gereçler temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Kalem, karton, boya, oyun kartları, oyun tablosu ve oyun yumurtaları kullanıyoruz.” (Ö9)
- “Bilgisayar, makas, fon kartonu, boya, yapıştırıcı, harita ve küre.” (Ö85)
- “Bazı etkinliklerimizde ansiklopedi kullandık. Kâğıt, karton, mukavva, yapıştırıcı ile en çok maket yapıyoruz.” (156)

5. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Yazılı sınav yok	3							3
2. Etkinliklerimiz değerlendiriliyor (Performans değerlendirme)	32	39	40	20	17	21	19	188

Tablo 7’nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirme temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; performans değerlendirmede (188) olduğu ve sadece 3 öğrencinin yazılı sınav yapıldığı görüşünü belirttiği görülmektedir. BİLSEM’de sosyal bilgiler derslerinde performansa dayalı bir değerlendirmenin esas alındığı söylenebilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirme temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Oyun oynatarak bizi ölçüyor. Yine böyle devam etmesini fakat daha da özetleyerek yazı yazdırmasını isterim.” (Ö7)
- “Biz etkinlikleri yapıyoruz Bizi etkinliklerdeki performansımıza göre öğretmenimiz değerlendirme yapıyor.” (Ö91)

- “Bazen yaptığımız etkinliklerle, bazen de yaptığımız çalışmalara göre değerlendiriyor. Böylesi çok iyi. Sınav derdi yok.” (Ö125)

6. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Gelişimlerine ve Geleceklerine Katkısına İlişkin Görüşleri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin gelişimlerine ve geleceklerine katkısına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. *İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Gelişimlerine ve Geleceklerine Katkısına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı*

Gelişime ve Geleceğe Katkısı	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Bilgi ve becerinin artması	31	32	35	17	14	16	18	163
2. Sınavlarda başarılı olma	7	14	5	6	6	12	3	53
3. Gerçek hayata hazırlama	8	1	2	1			8	20
4. Meslek sahibi olma	7	3					5	15

Tablo 8’in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin gelişimlerine ve geleceklerine katkısı temasına ilişkin görüşlerinde yığılmanın; bilgi ve becerinin artması (163) olduğu; bunu sırasıyla sınavlarda başarılı olma (53), gerçek hayata hazırlama (20) ve meslek sahibi olmanın (3) izlediği görülmektedir. BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin kendilerine bilgi ve beceri kazandırdığı ve gelecekte girecekleri sınavlarda başarılı olmalarına katkı sağlayacağı görüşü dikkat çekicidir. Öğrencilerin ülkemizdeki sınav gerçeği ve kaygısını yeteneklerine rağmen yaşadıkları ve önemsedikleri söylenebilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin gelişimlerine ve geleceklerine katkısı temasına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Burada ileri de işime yarayacak bilgiler öğreniyorum. Aynı zamanda büyüyünce sınavlarda daha başarılı olacağımı düşünüyorum.” (Ö7)
- “Avukat olmayı düşünüyorum. Derste öğrendiğim teknikleri avukat olunca savunmada kullanırım.” (Ö35)
- “Toto yumurtalarıyla yeni bilgiler öğrenmek çok hoşuma gidiyor. Sınavlarda başarılı olmak için biraz da test çözssek iyi olacak.” (Ö52)
- “Üniversiteye girmemde, sınavlarda başarılı olmamda bana katkısı olacağımı düşünüyorum. Mühendis olmayı düşünüyorum.” (Ö134)

7. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişine Yönelik Önerileri

İllere göre BİLSEM öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin işlenişine yönelik önerilerinin dağılımı Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. İllere Göre BİLSEM Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişine Yönelik Önerilerinin Dağılımı

Ders İşlenişine Yönelik Öneriler	Kırşehir	Bartın	Ankara	Kastamonu	Sinop	Zonguldak	Düzce	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1. Etkinlik yaparak	10	29	40	20	17	21	19	156
2. Oyun oynayarak	30	8						38
3. Slayt, film seyretme	4							4
4. Proje yaparak		4		2		4		10

Tablo 9’un incelenmesinden anlaşılacağı gibi, illere göre BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin işlenişine yönelik önerilerinde yığılmanın; etkinlik yaparak (156) olduğu; bunu sırasıyla oyun oynayarak (38), proje yaparak (10) ve slayt, film seyretmenin (4) izlediği görülmektedir. BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin etkinlik temelli, eğlenceli ve proje tabanlı işlenmesini önerdikleri söylenebilir.

BİLSEM öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin işlenişine yönelik önerileri temasına ilişkin açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

- “Öğretmen belirli zamanlarda anlatıp belirli zamanlarda güldürüp etkinlik yaparak ders işlemeli.” (Ö5)
- “Daha fazla oyun oynayarak ders işleyebiliriz. Daha az yazı yazabiliriz.” (Ö56)
- “Eğlenceli ve akılda kalıcı bir şekilde öğrenmeliyiz. Çeşitli etkinliklerle bilgimizi pekiştirmeliyiz. Gereksiz bilgilerin üzerinde fazla durmamalıyız. Anlatım az olsun.” (Ö98)

TARTIŞMA ve SONUÇ

BİLSEM’e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesini amaçlayan araştırma kapsamında sosyal bilgiler dersinin amaçları ve kazandırdıkları, etkinlikler, yöntem ve teknikler, araç ve gereçler, ölçme ve değerlendirme, gelişime ve geleceğe katkı, derse yönelik öneriler başlıklarında temalar oluşturulmuştur. Temalara göre sonuçlar değerlendirildiğinde; BİLSEM’de öğrenim gören özel/üstün yetenekli öğrenciler, sosyal bilgiler dersinin genel amacının tarih ve coğrafya konularını öğretmek

olduğu ve bu konularda bilgiler kazandıkları görüşündedirler. Öğrenciler derste daha çok slayt, film izleme, üç boyutlu materyal yapma ve oyun oynama etkinliklerini yaptıklarını; anlatma ve soru-cevap yönteminin daha çok kullanıldığını; kâğıt, karton, renkli kalemler vb. materyaller ile harita ve küreden araç ve gereç olarak faydalandığını; performans dayalı değerlendirme yapıldığını; BİLSEM'deki sosyal bilgiler dersi sayesinde bilgi ve becerilerinin arttığını; derslerin daha çok etkinlik temelli, eğlenceli ve proje tabanlı işlenmesini önerdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı iller karşılaştırıldığında sonuçların benzerlik gösterdiği ve değişkenler (cinsiyet, sınıf, yaşanılan yer, anne-baba eğitim düzeyi) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

BİLSEM ile ilgili yapılan araştırmalarda daha çok üstün yetenekli öğrencilerin fen, matematik ve Türkçe alanlarındaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi (Boran ve Aslaner, 2008; Yılmaz ve Çaylak, 2009; Okur ve Özsoy, 2013) ya da bu konuda öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları (Gökdere ve Çepni, 2003, 2004, 2005; Hırça 2012; Şahin 2012) ele alınmış araştırma sonuçlarında öğrencilerin BİLSEM ve dersler ile ilgili olumlu tutuma sahip oldukları; BİLSEM'de görev yapan öğretmenlerin hizmetiçi eğitim almaları gerektiği dile getirilmiştir. Bu araştırma sonuçları da BİLSEM öğrencilerinin hem okula hem sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu bir görüşleri olduğu sonucu ile diğer araştırmaları destekler niteliktedir. Bunun yanında araştırmada sosyal bilgiler derslerinde yapılan etkinlikler, kullanılan yöntem ve teknikler ile araç ve gereçler konularında ortaya çıkan yetersizlik, diğer araştırmalarda olduğu gibi, BİLSEM öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyacının acilen çözüm bekleyen bir sorun olduğunu göstermektedir. Nitekim araştırmada öğrenme-öğretme sürecinde yapılan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcılık, problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek düzeyde olmadığı görülmüştür, öğretmen eğitiminde bu konulara özellikle yer verilmesini zorunlu kılmaktadır.

Mertol, Doğdu ve Yılar (2013) tarafından yapılan araştırmada, üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler sosyal bilgiler dersine ilişkin yaşam, eğitim, insan, eğlence, hayat kaynağı gibi metaforlar üretmişlerdir. Bu araştırma sonucunda da öğrenciler, sosyal bilgiler dersinin bilgi ve becerilerini arttırdığı, gerçek hayata hazırladığı görüşünü dile getirmişlerdir. Araştırma sonuçlarının tutarlılığından hareketle, özel/üstün yetenekli öğrencilerin sosyal bilgileri gerçek hayata hazırlayan bir ders olarak gördükleri bulgusu dikkat çekicidir. Bu bulgu; iyi bir vatandaş yetiştirme, gerçek hayata hazırlama, sosyal bilim olarak sosyal bilgiler gibi tanımlar ve yaklaşımlarla tutarlı görünmektedir.

BİLSEM'de öğrenim gören özel/üstün yetenekli öğrencilerin fen ve matematik derslerinin yanında; sosyal bilgiler, tarih, coğrafya derslerine yönelik tutumları, program modelleri, öğretmen eğitimi gibi konularla ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırma sonucunda da ortaya çıktığı gibi BİLSEM kurumlarında sosyal bilgiler dersinin uygulanmasında özellikle proje tabanlı öğrenme uygulamalarına daha fazla yer verilmeli, dersin işlenişinde yöntem ve

araç-gereç çeşitliliğine gidilmelidir. Bunun yanında her ne kadar 2014 yılında hazırlanan ve uygulanmaya başlanılan özel yetenekli öğrencilere yönelik bir çerçeve program olsa da, bu çerçeve programa göre oluşturulacak BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı)'na yönelik öğretmenlere hizmetçi eğitim verilmelidir. Özellikle BİLSEM sosyal bilgiler öğretmenlerinin, öğrencileri gerçek hayata hazırlamaya ve iyi bir vatandaş yetiştirmeye yönelik dersin amaçlarını/kazanımlarını belirleme ve uygulama yeterliliğine sahip olmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ataman, A. (2012, Nisan). Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine ve ailelerine öneriler. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, 22-28. 5 Mart 2013 tarihinde <http://www.tuzyeksav.org.tr/Uploads/pdf/gelecegin-mimarlari-ustun-yetenekliler-sempozyumu-kitabi.pdf> adresinden alınmıştır.
- Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2013). Üstün yetenekli eğitiminde Türkiye için öneriler. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 31-44.
- Boran, A.İ. ve Aslaner, R. (2008). Bilim ve Sanat Merkezlerinde matematik öğretiminde probleme dayalı öğrenme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 15-32.
- BSMİDR (Bilim ve Sanat Merkezleri Süreci (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitim) İç Denetim Raporu). (2010). 5 Mart 2013 tarihinde http://icden.meb.gov.tr/digeryaziler/Bilim_Sanat_Merkezleri_Ic_Denetim_Ra.pdf adresinden alınmıştır.
- Er, H. ve Ünal, F. (2014, Nisan). Özel yetenekli öğrencilerin demokrasiye ilişkin görsel algılarının incelenmesi. *III. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu, Ankara*.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York: The McGraw-Hill.
- Gall, D. M., Gall, P.J. ve Borg, W.R. (2007). *Educational Research: An Introduction*. Boston, MA: Pearson.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi. *The Turkish Online of Educational Technology (TOJET)*, 2 (3), 147-156.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik bir çalışma: Bilim Sanat Merkezi örnekleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 1-14.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Üstün yeteneklilerin fen öğretmenlerine yönelik hazırlanan bir hizmet içi eğitimin çalışmasının öğrenme ortamına yansımaları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 204-217.
- Hırça, N. (2012). Bilim ve Sanat Merkezi öğretmenlerinin üstün ve özel yetenekli öğrenciler için tasarlanan doğa ve bilim kampı hakkında görüşleri. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 2 (1), 60-76.
- Kaleli Yılmaz, G. (2014). "Durum Çalışması", Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (ed. Mustafa Metin). Ankara: Pegem Akademi.
- Levent, F. (2012, Nisan). BİLSEM öğretmenlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin sosyo-duygusal özellikleri. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, 29-34. 5 Mart 2013 tarihinde <http://www.tuzyeksav.org.tr/Uploads/pdf/gelecegin-mimarlari-ustun-yetenekliler-sempozyumu-kitabi.pdf> adresinden alınmıştır.

- Mertol, H.; Doğdu, M. ve Yılar, B. (2013). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 176-183.
- Okur, A. ve Özsoy, Y. (2013). Üstün zekâlı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın BİLSEM örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 9 (3), 254-264.
- ÖYBSUP (Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017). (2013). 5 Mart 2013 tarihinde http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_10/25043741_zelyeteneklibireyle_rstratejiveuygulamaplan20132017.pdf adresinden alınmıştır.
- Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Çerçeve Eğitim Programı Taslağı. (2014). 5 Mart 2013 tarihinde http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_01/27021830_ereveprogramtasla.pdf adresinden alınmıştır.
- Özenç, M. ve Özenç, E.G. (2012). Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 128, 1-16.
- Sak, U. (2013). Education programs for talented students model (EPTS) and its effectiveness on gifted students' mathematical creativity. *Education and Science*, 38 (169), 51-61.
- Şahin, F. (2012, Nisan). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Eğitimi. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, 41-44. 5 Mart 2013 tarihinde <http://www.tuzyeksav.org.tr/Uploads/pdf/gelecegin-mimarlari-ustun-yetenekliler-sempozyumu-kitabi.pdf> adresinden alınmıştır.
- Talas, S; Talas, Y. ve Sönmez, A. (2013). Bilim Sanat Merkezlerine devam eden üstün yetenekli öğrencilerin okullarında yaşadıkları problemler. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 42-50.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, M. ve Çaylak, B. (2009). Bilim Sanat Merkezinin öğrencilerin fen ve teknoloji dersindeki başarılarına sağladığı katkılara ilişkin velilerin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 368-383.

SUMMARY

The most comprehensive teaching model used in Turkey for gifted students at the moment is BİLSEM. The first Science and Arts Center in Turkey was Yasemin Karakaya Science and Arts Center opened in Ankara in 1995. Currently, there are 66 BİLSEM serving at 60 cities around Turkey (ÖYBSUP, 2013).

It was found in the literature review that there were studies on determining gifted students, examining their psychological conditions, their needs analysis towards mathematics and science programs, their attitudes towards computer and environment, foreign language teaching, their developmental characteristics, teaching via different teaching models, their education in the course of history, the assessment of the institutions these students were education (Özenç and Özenç, 2012), in-service training of science teachers (Gökdere and Çepni, 2003; 2004), their metaphoric perceptions of social studies course (Mertol, Doğdu and Yılar, 2013), their perception of the concept democracy (Er and Ünal, 2014). It was observed that the studies particularly focused on mathematics and science education; and that there was an effort towards improving gifted students in science and mathematics. The aim of this study is to assess the opinions of gifted students studying at Science and Arts Centers about social studies courses.

The research is a descriptive study. The population of the study was 66 BİLSEM (Science and Arts Center) where gifted students study in 60 cities around Turkey. And the sample group of the study was 191 gifted students chosen through convenient sampling method and studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) at Ankara, Bartın, Kırşehir, Kastamonu, Zonguldak Sinop and Düzce provinces. Data collection tool used in the study was "Learning-Teaching Process Assessment Form" developed by the researchers. The form included two sections. The first section included personal information questions while the section included ten open-ended questions about the learning-teaching process in social studies courses and one drawing activity. Content analysis method was used in assessing the data in the study.

Gifted students studying at Science and Arts Centers-BİLSEM think that the overall objective of social studies was to teach history and geography subjects and they learn about these subjects in social studies classes. Students stated that during the classes, they mostly were engaged in such activities as slides, watching movies, 3D material making and playing games; that it was mostly lecturing and question-answer methods used during the classes; and that such materials as paperboard, paper, colorful pencils etc. and maps and sphere were used as materials in the classroom; that performance-based assessment was made; that they improved their knowledge and skills in the social studies classes at BİLSEM; that they suggested that the classes should be mostly activity-based, fun and project-based. When the cities in which the study was carried out were compared, it was found that the results were similar.

The themes formed within the scope of this study which aimed to assess the opinions of gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) about social studies courses are: the objectives and outcomes of social studies courses, activities, methods and techniques, tools, assessment and evaluation, contribution to development and future, suggestions for the course. When the results were assessed based on the themes, it was found that the thought that the overall objective of social studies course was to teach history and geography subjects and they learned about these subjects in social studies classes. Students stated that during the classes, they mostly were engaged in such activities as slides, watching movies, 3D material making and playing games; that it was mostly lecturing and question-answer methods used during the classes; and that such materials as paperboard, paper, colorful pencils etc. and maps and sphere were used as materials in the classroom; that performance-based assessment was made; that they improved their knowledge and skills in the social studies classes at BİLSEM; that they suggested that the classes should be mostly activity-based, fun and project-based. When the cities in which the study was carried out were compared, it was found that the results were similar.

That the inadequacies regarding the activities, the methods and techniques used and the materials used in social studies classes shows that the in-service training needs of BİLSEM teachers is an urgent issue to be addressed. And the observation that the activities carried out in learning-teaching process were not at a level that could improve students' high-order competencies such as creativity and problem-solving makes it a must to especially include these topics in teacher trainings.

In addition to such studies focusing on science and mathematics courses of gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM), studies on the attitudes of students towards social studies, history, geography; on curriculum models and teacher training should be carried out and the results of these studies should be put into practice.